

Gorici, 16. septembra 1905. Tečaj 1.

Per 211/1905

10002706, 16

COBIS 8

PRIMORSKI GOSPODAR

List za povspesevanje kmetijstva
v slovenskem Primorju. ←←

Ureduje in izdaja **Anton Štrekelj**,
državni potovalni učitelj kmetijstva v Gorici.

List izhaja v začetku in v polovici vsakega
meseca ter stane 2 K na leto. Naročnino
pošiljati je na upravo „Primorskega Gospo-
darja“ v Gorici (Pri rudeči hiši št. 7). MM

Kmetovalci, dajte svoje sinove v kmetijsko šolo!

Današnja ljudska šola daje otroku brez dvoma precej splošne izobrazbe. Ljudska šola pa ne more dati kmetijskim sinovom one strokovne izobrazbe, ki bi jo rabil za vodstvo kmetije, kajti v njo zahajajo otroci različnih stanov, na katere se mora šola tudi ozirati. Da se kmetijski sin tudi strokovno izobrazi, poslati ga moramo zato v kmetijsko šolo.

Res, da je ta ali oni, ki je svršil kmetijsko šolo, v kmetijstvu pravi revček in ga prekosi marsikdo drugi, ki ni bil v taki šoli, toda temu moramo iskati uzrok večinoma v pomanjkanju nadarjenosti ali pa pridnosti dotičnika. Saj se dobé celo dohtarji, ki jih prekosi človek, ki ni prekoračil ljudske šole. S tem pa ne rečemo, da zadostuje nadarjenim mladeničem poslednja šola. Ne! Ravno ti bodo toliko lažje tudi v bodoče napredovali na kmetijskem polju, čim boljša podlaga se jim je v kmetijski šoli dala.

Tudi je res, da se poučuje tu pa tam v naših ljudskih šolah v nadaljevalnih tečajih nekoliko kmetijstva, toda, kar se navadijo otroci tu, je večinoma premalo, da bi zamogli bolj

pozno z uspehom voditi svojo kmetijo. Čast učiteljem, ki se po trudapolnem dnevnem pouku v tem oziru žrtvujejo, toda to razvidi lahko vsakdo, da ni mogoče v nekoliko urah na leto dati otroku niti najpoglavitnejšega, kar mu bi bilo potrebno znati. Uspeh je tu tudi radi tega težaven, ker nima ljudski učitelj dovolj sredstev, s katerimi bi zamogel učencu tudi praktično pokazati, kar mu je povedal v besedi. Vse drugače je v kmetijski šoli, kjer imajo učitelji za razjasnjevanje pouka razna sredstva. Tu delujejo tudi učitelji, ki so posvetili svoje življenje samo kmetijstvu ali še celo samo posameznim kmetijskim panogam. Seveda se mora učenec tu več naučiti.

„Saj se bo učil sin pri meni, kako je treba kmetovati, kaj mu je treba hoditi v Gorico“ rekel je posestnik, ko sem mu prigovarjal, naj dá svojega naslednika v kmetijsko šolo. Smešen se mi je zdel ta izgovor, ko sem pogledal nekoliko po njegovi kmetiji in sem si mislil, pač gorjé sinu, če bo tako gospodaril, kakor gospodari oče. Mnogo je takih kmetovalcev, ki mislijo nekoliko previsoko o samem sebi. Človek, ki sedi po šolskih klopeh do 24 leta zna nazadnje toliko, da ne zna nič a drugi, ki še ljudske šole mogoče ni svršil si prisvoja vsevednost. Med našimi kmetovalci je že precej takih, ki uzorno gospodarijo, toda varal bi se oni, ki bi mislil, da bodo tudi otroci tako dobri kmetovalci. Včasih so, večkrat pa ne. Oče pač nima, časa in dostikrat tudi zmožnosti ne, da bi priučil sina na vse, kar mu bo v prihodnjem gospodarstvu potrebno. Zato naj dajo vsi kmetovalci, ki zmorejo majhne stroške, svojega naslednika v kmetijsko šolo. Šele potem, ko se mu je dala tu potrebna podlaga, vzgojijo naj si ga po svojem.

Marsikedo bi ubogal naš nasvct, toda sin mu je odrasel in mu služi doma jako dobro; razun tega boji se raznih stroškov. Mi pa rečemo, da je mnogo boljše, če zapusti svojemu sinu po smrti za par sto kron manj premoženja, nego da ga pušča brez potrebne strokovne izobrazbe. Kar potrosi kedo s šolo, to se navadno vselej drago povrne. Le poglejmo delavce, trgovce in obrtnike! Oni vedó, da ne morejo dati svojim otrokom boljšega premoženja, nego je znanost. Zato jih pošiljajo v šolo še v oni dobi, ko opravlja kmetski sin že davno hlapčevska dela. Zato vidimo tudi, da ti stanovi dandanes bogaté, kmet pa postaja vedno bolj ubóžen.

Ne jemljimo toraj našim sinovom priložnosti, da se izučijo, dokler so še mladi, kajti jako bridko dé, če slišimo bolj pozno od svojega otroka pritožbe: da bi me moji stariši ne izkoriščali v mladostnih letih s hlapčevskim delom, marveč me dali nekoliko v šolo, bil bi jaz lahko drugi človek. Zato vzdramite se, dokler je čas in dokler se vam ponuja prilika.

Letos še, meseca novembra se otvori na kmetijski šoli v Gorici nov dvoleten tečaj. Želeti bi bilo, da bi pokazali, da se slov. kmetovalci zanimamo za ta zavod, s tem, da vpišemo kolikor mogoče veliko število učencev. Od razvitka tega zavoda, je v veliki meri odvisen tudi razvitek našega kmetijstva.

Št.

Trgatev je tu!

Ni ga bolj prijetnega in bolj veselega dela nego je trgatev. Mladi so si že davno nabrusili zakrivljeni pipec, s katerim bodo rezali sladko grozdje. Ne morejo, pa ne morejo pričakati onega dne, ko bodo po vasi zaropotali težki vozovi ter naznanili pričetek trgateve. Niti v najlepši kočiji ni mlademu hlačarju tako prijetna vožnja, kakor je vožnja v leseni kadi, ki gré po prvo grozdje. Pa tudi stari komaj čakajo. Težka jim je prepoved občinskih starešinov, po kateri si ne smejo sami določati dneva trgateve. Marsikedo, ki je bolj nestrpljiv, prelomi celo prepoved ter krene z brentačem proti vinogradu. Koj dobi naslednika, a za tem gré cela sosesčina in nazadnje celo župan, ki je izdal povelje. O sladka ironija!

Četudi je vničila strupena rosa marsikateremu našemu vinogradniku večino pridelka, smemo vendar reči, da kaže letošnja trgatev, če jo vzamemo na splošno, precej dobro. Osobito po zadnjem dežju se je grozdje jako lepo popravilo. Skrb naša mora biti sedaj, da svoj pridelek prav spravimo, dobro podělamo v vino in to čim prej in čim dražje prodamo.

Določiti za trgatev najboljši čas, to je pač jako težavno. Če je vreme meseca septembra ugodno, dobimo lahko v tem času še kvintale in kvintale sladkorja v svoje grozdje, če je pa

vreme deževno, napravi nam spet to lahko občutno škodo, ker nam mnogo pridelka zagnije. Če se toraj določa v občinskem starešinstvu, kedaj naj prične trgateg, naj se ne določi natančnega dneva, marveč dan, ki ga označi občinsko predstojništvo s posebnim znamenjem n. pr. s zastavo na zvoniku. Dandanes so seveda taki sklepi samo tam na mestu, kjer imajo vsi samo nekatere vrste grozdja, ki ob enem zoré, kakor n. pr. po Krasu. Kjer so se posadile pa trte, ki različno zoré, nima določitev dneva za trgateg nobenega pomena in bi znala celo škoditi.

Kedar tržemo, odbirajmo pokvarjeno grozdje od dobrega! Kar je zelenega, gnjilega, navrtanega, bolnega, zamazanega dé-nimo v eno posodo, kar je lepega in zdravega pa v drugo. S slabim grozdjem zanesemo si prav lahko v vino različne vinske bolezni. Kuhanja v grozdju ne priporočamo. Kar se je grozdja po dnevu potrgalo, zrobka naj se zvečer in koj nato zmasti. Za robkanje služi jako dobro pocinkana mreža, za maščenje pa grozdni mlin. Obe deli opravi se obenem s centrifugalno drozgalnico. Posebno Kraševcem in Vipavcem priporočamo, naj se poslužujejo teh priprav, kajti vino, ki se je kuhalo na hlastinah nima nikdar tiste vrednosti, kakor vino iz samih jagod. Hlastine odstranimo koj po trgatvi, to bodi naš princip.

Da se tropine v bednju ne vgrejejo, potlačimo jih s pomočjo lesenega pokrivala, pod mošt. To pokrivalo napravimo si lahko sami, če zbijemo nekoliko desk, te ob robu v kolobarju obžagamo in na več krajih preluknjamo. Pokrivalo mora biti tako veliko, da gre lahko za 15 do 20 cm pod vrhom v bedenj. V bednju se pokrivalo pritrdi lahko s koli, ki jih vpremo ob strop ali pa se pribijejo s pocinjenimi žebli ob notranjo stran bedja majhni čokiči (deščice), ob katere se dno vpre. Ker se s tem lahko bedenj pokvari je prvo delo boljše. Pomniti je, da ne smemo bednja do vrha napolniti, ker se mošt nekoliko vzdigne. Pokrivalo nam prihrani vedno tlačenje in brani ob enem, da se tropine ne skisajo.

Črn mošt pustiti je v bednju na lupinah toliko časa, dokler traja burno vrenje, toraj 5 do 8 dni, beli mošt pa je odtočiti prej. Mi priporočamo, da se odtoči ta 24 ur potem, ko se je grozdje potrgalo. Če pa misli kedo, da je to premalo, drži lahko mošt dlje časa na tropinah, 48 ur pa naj ne nikdo prekorači. Če odtočimo beli mošt koj, ko grozdje zmastimo, v vinsko posodo, je tudi

dobro in priporočamo to delo, vendar moramo opomniti, da bo to vino dlje časa motno in se ne bo tako lahko včistilo.

Vipavci imajo slabo navado, da puščajo beli mošt tudi do 8 dni in še več časa na tropinah. Njihovo vino je radi tega jako trpko. Belo vino pa mora biti voljno, mehko, ne pa razkavo in zagatno. Zato izgubljajo Vipavci čedalje bolj svoje odjemalce. Celo v mestu Gorici premagali so Brici s svojim voljnim vinom. Zato priporočamo Vipavcem, naj opustijo dolgo vrenje in omejijo naj se na dobo kakor je zgoraj povedana. Prazen izgovor je, da se vipavsko vino pokvari, če ni vrelo dolgo časa na tropinah. Res je, da se tako vino od početka, če ga eden sam v vasi pridela, nekoliko težje proda, toda čim jih bode pet, šest takih pridelovalcev in zvedo kupci za nje, bo stvar koj drugačna. Prvačina, Vogersko in Gradišče, kjer so se poprijeli malone vsi vinogradniki kraškega vrenja na tropinah, prodajo svoje vino koj ob trgatvi in mnogo dražje nego po ostalim Vipavskim. Tudi Dornberžani so že na pravi poti, v Rihenbergu, v Vel. Žabljah in po drugih vaseh jih je samo še nekoliko. Našim čitateljem, ki potrebujejo vino, priporočamo, naj se poslužijo v prvi vrsti teh vinogradnikov.

Pač različna so mnenja, ki ovirajo po Vipavskim v kletarstvu ta korak. Nekateri so poskušali napraviti vino „po novem sistemu“ kakor imenujejo tod kratko vrenje na tropinah. Nevedni ljudje so pa zabavljali in marsikedo je bil prisiljen ravno radi tega poprijeti se zopet starega načina. „To je voda“ mu pravi eden, „to je petjot“, kriči drugi, „spil bi ga lahko poln škač“, zabavlja tretji itd. Takih nevednežev ne bi smeli poslušati pametni gospodarji. Čim manj ostane vino na tropinah, tem bolj blede je, to je resnica, toda s pretakanjem dobi tako vino tudi barvo, vendar ne tiste zatemnele barve, ki jo ima navadno vipavec, marveč nežno barvo, kakoršna se edino želi v svetovni vinski trgovini. Da bi bilo pa tako vino bolj šibko, nego je kuhano vino, ta je pa bosa. Kdor pije večkrat brica, ne bo temu oporekal. Kaj pa, če bi povedali še mlajšim Vipavcem, ki zabavljajo, da so njihovi stariši še pred 50 leti napravljali vino tako, kakor učimo mi dandanes. To je gola resnica, katero vsi starejši ljudje lahko potrdijo.

Zato krenite, Vipavci, na drugo pot! Nočemo vam svetovati da napravljajte svoje vino tako, kakor Brici, kateri mošt koj

zvečer po trgatvi denejo v sod, marveč priporočamo vam, da delate polagoma. Če ste kuhali lani mošt 3 dni na tropinah, kuhajte ga letos samo 2 dni, če ste ga kuhali lani dva dni, kuhajte ga letos en dan. Prepričani smo, da bodo prodajali Vipavci svoj vinski pridelek, ko pridemo do te spremembe, vse drugače, nego ga prodajajo dandanes.

Št.

V boj proti pedicu!

Med škodljivci našega sadnega drevja ga ni tako hudega kakor je mali pedic, pednjač, zmrzlikar ali majhna mera (*Cheimatobia brumata*) Posebno letos je razsajal ta malopridnež hudo po sadnem drevju. V Brdih sem videl sadovnjak, katerega je gosenica meseca aprila in maja tako oglodala, da je bil gol, kakor o božiču. Pa ne samo listje žré ta nebodigatreba, marveč tudi mlad sadež mu tekne. Komaj je črešnja odcvela, pa pride h mlademu sadu gosenica, nažré ga na enem kraju do srca, pa se loti drugega. Na ta način vgonobi lahko polovico letine in še več. Letos je vzela mera po Brdih gotovo $\frac{3}{4}$ črešnjevega pridelka. To je pač škoda, ki se ceni lahko na tisoče in tisoče.

Pa ne samo črešenj se loti ta požeruh, marveč tudi drugega sadnega drevja in celo grmičja. Češpe hruške, jabolka, marelice se mu, kakor smo videli letos v Brdih, posebno dopadejo. Vendar ljubi črešnje nad vse. Da je bilo letos malo črešenj, kriva je največ ta nesreča. Oglejmo si ga nekoliko!

Koj meseca aprila, ko črešnja cvete, opazuj črešnjeve vrhe. Tu boš koj zapazil med raznimi živalimi gosenico sive barve z desetimi nogami. Od početka je majhna, zraste pa potem do dolgosti $2\frac{1}{2}$ cm. Tudi barvo spremeni. Najprej je, kakor rečeno siva, potem pa rumenkasto zelena in po hrbtu nekoliko belkasta in po tretji levitvi bolj temno zelena. Navadno se drži med popjem, katero tudi nekoliko zaprede. Če jo prepodiš iz njenega zavetišča, ne bo hodila kakor druge gosenice, marveč vpogibala bo svoje telo na sredi navzgor, nato pomaknila prednji del naprej in vnovič potegnila zadnji del h glavi. Ta hoja se zdi,

kakor bi gosenica merila. Od tod tudi ime mera in pedic (meri pedi). Junija meseca spusti se gosenica z drevja na zemljo, kjer se plitvo pod vrhom zabubi. Iz te bube zleze drugo polovico oktobra do decembra metulj, ki je ali ženskega ali možkega spola. Če je možak, dobi lepa krila, od katerih so prednji temnosivi ter valovito pasasti, zadnji pa bolj svetli. Če razgrne metulj krila, je okoli 3 cm širok, život sam pa meri okoli 1 cm dolgoti. Popolnoma različna od možkega metulja je samica. Ta nima popolnoma razvitih kril, marveč samo majhna krilna znamenja. Podobna je nekako bolj kobilici. Ko izleze iz zemlje, išče samica kako drevo, da bi zlezla vanje. Že zna, kje bo najboljše. Večinoma išče drevje v mraku in po noči. V tem času leta tudi samec okoli ter išče družico. Če se je samici posrečilo dobiti drevesni vrh, ožloži tu, ako se je prej oplodila, do 300 jajčic. Najrajši jih pritrudi blizu popja, vendar ne vse skupaj, marveč samo po nekoliko. Iz teh jajčic zlezejo rano spomladi gosenice, kakoršne smo našli prošlo leto. Koj od početka žrejo na popju, ki se je pričelo razvijati, potem pa na listju in še rajši na mladem sadju.

Boj proti ti golazni ni prav lahek, pa tudi tako težaven ni, da bi ga ne mogli izbojevati. Če zemljo pod drevjem meseca septembra ali oktobra globoko prekopamo in spravimo bube v globočino, bo to delo precej koristilo. Popolnoma pa se z njimi ne ubranimo pedicu.

Rekli smo pa prej, da samica nima kril in radi tega ne more tudi leteti. Zato mora ubrati svojo pot peš, ako hoče priti na drevo. Peš bo zamogla priti pa na drevo samo po deblu. Tu je treba, da jo lovimo, oziroma ustavimo. Če denemo toraj okoli debela kako tako zapreko, katere ne more samica prekoračiti, pa smo dobri.

Najboljše lovimo te malopridne metulje brez kril s pomočjo smole, ki ostaja dalje časa sveža. Tako smolo namažemo v kolobarju okoli debela in čim pride samica na deblo in hoče odnesti svojo zalego v vrhovlje, pa zabrede v mazilo, iz katerega več ne more.

Med najboljše mazilo, ki se rabi v ta namen, prištevamo „petrino“, katero preskrblja gor. kmet. društvo po 36 vin kg.

Ker se nahaja v petrini in v vseh podobnih mazilih mnogo kotrana, ki drevesen lubad lahko zamori, zato se ne sme mazilo

staviti neposredno na ludad, marveč oviti je okoli debla najprej za 10 do 15 *cm* širok papirnat pas in šele tega je namazati z mazilom. Pas se mora seveda s špago ali z bombažem privezati. Droben papir ni za rabo, ker ga mazilo premoči. Gornje društvo daje tudi zato nalašč pripravljen papir. Kdor ne bo imel tega, rabi naj približno tak papir, kakor je oni, v katerem je zavit sladkor. Samo na stara drevesa, ki imajo jako debel ludad, sme se deti mazilo naravnost na deblo. Kolobar je pritrčiti približno 1 *m* nad zemljo.

Da metulj ne uide pod papirnatim kolobarjem na drevo, zapolniti je vse razpoke in brazgotine najprej z ilovico in šele vrhu te je pritrčiti papir, oziroma namazati mazilo. Paziti je, da se bo vsaj spodnji papirnat rob dotikal povsod debla.

Tako delo opravljati je v polovici meseca oktobra. Ker se vsako mazilo sčasoma strdi, pomazati je, ko vidimo, da več ne prijema živali, kolobar vnovič. Kdor bo rabil „petrino“, lahko jo samo nekoliko opraska, da pride spodnje mazilo na vrh, pa bo zopet dobra. Opomniti moramo še, da je namazati „petrine“ od 3 do 5 *mm* na debelo in okoli 10 do 12 *cm* na široko.

Največ pedicevih mater se vlovi pri nas meseca novembra. Pa tudi meseca decembra in januarja se še dobé, zato je treba skoraj celo zimo paziti, da bo mazilo dobro prijemalo. Z eno samo materjo zamorimo 200 do 300 požeruhov! Posebno priporočamo tudi, da se mazilo koncem marca ali začetkom aprila obnovi, ker se v tem času selijo na drevo male gosenice, ki bi znale prilesti iz bližnjega grmovja ali pa spodnjega dela debla. Posebno dobro pa služi to spomladansko mazilo proti cvetodéru, ki napravlja, kakor smo videli letos, osobito na hruškah mnogo kvara.

Razun z mazilom lovi se pediceva mati tudi s tem, da se ji nastavi okoli debla pod papirnat kolobar, katerega pa je treba privezati v podobi zvonca, drobne lesne volne, v katero odloži svoja jajčica. Takega pokončevanja pa ne moremo priporočati, ker uide mnogo samic pri tem na drevo.

Da nam ne napravi tudi prihodnje leto pedic toliko kvara, kakor ga je napravil letos, zato svarimo naše sadjarje sedaj, ko je če čas, da se temu odpomore. Nabavite si toraj vsi mazilo in nastavljajte po deblih papirnate kolobarje, kajti le s takim bojevanjem zmagamo!

Št.

GOSPODARSKE DROBTINICE.

Naročilo na umetna gnojila. — Opozarjamo še enkrat na vabilo gledé skupnega naročila umetnih gnojil v zadnji št. Pr. G. Kdor misli naročiti Tomasovo žlindro, prijavi naj se do konca meseca. Za vsaki kvintal da naj 2 K na račun. 16 do 18% Tomasova žlindra bo stala okoli 5 K *q*, letos kaže toraj bolj rabiti to gnojilo nego superfosfat, ki bo dražji in ima obem manje redilne snovi v sebi.

Pogubonosna bolezen na paradižniku. — Letos se je pokazala na paradižniku jako huda bolezen na listju, ki ji pravimo pegavost. Že meseca maja in junija dobili so spodnji listi majhne pege, katere so se polagoma tako namnožile, da je list porumenel in odpadel. Sredi avgusta postali so n. pr. moji paradižniki že goli in sad seveda ne more dozoreti. Ta je polagoma pocepal na tla in rastline so skoraj pomrle. Enake pritožbe slišim od več strani. Zato sem poslal napadeno listje in rastline c. kr. kmet. bakteriologični postaji na Dunaj, kjer se bavijo izključno s preiskovanjem rastlinskih bolezni. Od tam se mi je naznanilo, da prouzroča bolezen gliva *Septoria Lycopersici*, o kateri se je šele v novejšem času nekoliko seznavalo. Kako se pokončuje ni znano. Gotovo pa jo povspešuje velika vlaga in gorkota. Letos sem škropil jaz paradižnik z modro galco, vendar ni to nič pomagalo. Kakor javljajo iz gornjega urada, ni pomagalo škropljenje tudi drugod skoraj nič. Amerikanec Selby svetuje, naj se seme, predno se poseje, moči v 10% raztopini modre galice, ki zamori glivine trose, koliko pa to pomaga, bi se moralo poskušati. Še boljše nego galica deluje formaldehid. Po našem mnenju bi lahko hasnilo tako delo šele tedaj, če bi posadili paradižnik v tako zemljišče, kjer ni rasel že nekoliko let. —

Kako ohraniti paradižnik za zimo? — Gledé na našo notico v zadnji številki „Pr. G.“ javlja nam učitelj na Vipavskem, kako on hrani paradižnik za poznejši čas. Ko je paradižnik dozorel, razkroji se ter dene v krušno peč potem, ko se je v nji kruh spekel. V nji se pusti toliko časa, da se peč ohladi. Nato se posuši paradižnik na solncu tako, kakor se sučijo češpe ali

smokve. Tako posušen paradížik traja celo leto in je bolj okusen nego vkuhan paradížnik. Naše gospodinje naj poskusijo tudi na ta način in kar jim bo boljše ugajalo, naj obdržijo.

Pegavost šelna, ki je letos v bolj vlažnih legah precej huda bolezen, prouzroča, kakor nam javlja c. kr. bakteriologična postaja na Dunaju, kateri smo poslali napadeno listje, gliva *Septoria Apii*. Proti nji ni znan noben lek.

Pod. 52.
Povesni
žveplalnik

Žveplanje vinske posode. — Ko se je vino izpraznilo iz soda, mora se sod dobro oprati in odcediti a nato ga je zapuhati z žveplanim dimom. Žvepleni dim (žveplena soksislina) je namreč hud strup proti plesnobi in drugim glivam, ki bi se razvijale na vinskem kamnu, pa tudi na lesu samem. Žvepleni dim mora ostati seveda v posodi, da bo deloval. Zato je treba žveplanje posode ponoviti, ko se je prvi dim izgubil, oziroma spremenil v žvepleno kislino. Navadno se ponavlja to delo vsaka dva, kvečemu tri me-ec. Osobito treba paziti, da se vinska posoda pravočasno zapuha, v vlažni kleti, kajti tu se plesen rajši razvija, nego v suhi. Za zapuhanje vinske posode je najboljša priprava zapuhalnik podoben majhni peči. Kdor nima takega, napravi si iz žice in nekoliko kositerja lahko sam povesni žveplalnik, kakoršnega kaže podoba 52. Ta žveplalnik, se vtakne pri vehi v sod in s tem, da se veho k luknji pritrdi, obesi se priprava sama. Žveplene treščice deti je med žično mrežo. Raztopljeno žveplo ne pada na dno posode, marveč v majhno, orehovi lupini podobno kositerjevo posodico.

Kje boš videl lepe vinograde? — Našim vinogradnikom, osobito kraškim, priporočamo, da si še pred trgatvijo ogledajo vinograde v Zagrajcu in Ivanjemgradu pri Gorjanskem in one v Preserjah pri Komnu. Jako krasen vinograd je osobito oni Jos. Kosovela v Zagrajcu, kakoršnega težko najdemo na Goriškem. Lepe vinograde na ameriški podlagi, toda mlajše, imajo tudi v Dobravljah pri Tomaju.

Na mazlo za malega pedca, ki ugonablja vsako leto črešnje, prijavilo se je do sedaj jako mnogo kmetovalcev. Na-

ročnega je že okoli 15 q mazila. Kdor se misli še oglasiti, naj se požuri. Posebno opominjamo društva in županstva naj opozore kmetovalce na razglas. Prijave sprejema „Goriško kmet. društvo“ ali pa urednik tega lista. Vsakdo naj dá kaj na račun, da se ne bo potem izgovarjal, da ne vzame mazila, ko se je že naročilo. Mazilo bo stalo 36 K kvintal.

Kako odganjati muhe od živine? — To se zgodi narlažje, ako namočimo kakšno cunjjo v petrolej in s tem živino oribamo. Seveda je treba vsaj vsakih par dni to delo ponavljati.

P o h o r s k i.

Snet od pšenice, kako jo zatirati? — Ni skoraj večjega sovražnika, — vsaj na Pohorju, — nego je snet, Tudi druge bolezni, kakor rja, ljulika škodijo mnogo, ali splošno je snet narhujša. Ta raznese z vetrom svoje prašno seme lahko na daleč okoli, iz njega se razvije potem skoro gotovo strupena bolezen, ki vničuje zrnje.

Ali je temu kako pomagati? Ne bom nasvetoval ubogemu kmetu kaj izrednega pa ob enem tudi dragega sredstva, omenjam naj le par čisto domačih skušenj.

Prvič je neobhodno potrebno zrnje samo pred sejanjem prav skrbno očistiti, kar se narlažje zgodi z vevnico ali pa rešetom. Tako očiščeno zrnje se da ne v vrečo ter moči kake pol ure v 1% raztopini modre galice ter nato zopet posuši. Galici ni treba primeševati vapna. Prej se je mešalo zrnje z novim pepelom ali s prahom od živega vapna, kar je prišlo po skušnjah na Pohorju že v navado in se izkazalo kot dobro. „Omnia probate, quod bonum est, terate“, glasi se latinski pregovor, „Vse poskusite, kar boljšega je, pa obdržite!“ Saj bi našemu kmetu v sedajnem času marsikaj treba bilo obdržati!

P o h o r s k i.

Starost krave se spozna do petega leta lahko na zobeh, ki se redno prekladajo in razvijajo. Po petem letu je spoznanje starosti krave po zobeh težavniše Pač pa se dá določiti potem starost krave po rogovih. V četrtem letu pokaže se namreč na rogu ob glavi vdrt kolobarček. V vsakem naslednjem letu zraste taki kolobarček, ki se lahko vidi, še boljše pa počuti, ako se ga s prsti potiplje. Krava, ki ima toraj na rogu 4 kolobarčke, zvršila je sedem let in živi v osmem. Marsikateri živinski tr-

govec pogladi s steklom te kolobarčke ter hoče vtajiti starost živine. Če dobro tipljemo, občutimo pa vseeno kolobarčke, ker jih ni moči tako gladko odstraniti.

POROČILA.

Goriško kmetijsko društvo ima svoj urad začasno v prostorih briskega vinarskega društva via Barzellini št. 22.

Poučni izlet. — „Goriško kmetijsko društvo“ priredi pod vodstvom potovalnega učitelja Ant. Štrekelj prihodnji četrtek dné 21. t. m. poučni izlet na uzorno posestvo gospoda barona Evg. Ritter-Zahony-ja v Monastero pri Ogleju. Oni gospodje, ki se hočejo vdeležiti tega izleta, prijavijo naj se gornjemu učitelju vsaj do srede zjutraj. Odhod iz Gorice z brzovlakom ob 6 uri 40 minut zjutraj do Ville Vicentine. Vlak ima tudi s Sežano in z Nabrežine ugodno zvezo. Povratek zvečer ob 5:20. Kaj se vse vidi na tem posestvu, poročali bomo prihodnjič, toda reči moramo že danes, da je Monastero tak uzor kmetije, kakoršnega iščemo zastoj na našem jugu.

Letina na Cerkljanskem. — Kakor nam pravijo Cerkljani, je letos okoli Cerknega slaba letina. Sadja ni nič. Le tu pa tam se dobi kako jabolko. Edino pod Otaležem so obrodile češpe, drugod pa se je tudi ta sadež izjavil. Žita je bilo malo, ker je pritisnila suša ravno takrat, ko bi se moralo delati zrnje. Krompir je obrodil srednje. Sena je malo, ker je bilo spomladi preveč dežja a otave bo še manje, ker jo je pa suša vgonobila. Ubogi kmet! Mlekarnice v Cerknem in okoli Cerknega delujejo dobro in dajejo letos kmetu skoraj edini dohodek. Da bi le tudi drugod po Gorah posnemali napredne Cerkljane!

Občni zbor „Goriškega kmetijskega društva“, ki se je vršil v četrtek v prostorih gostilne „pri zlatem jelenu“ bil je jako živahen. Visoko vlado zastopal je na njem visokorodni gospod grof Henrik Attems, dvorni svetnik v Gorici, dež. odbor pa gosp. dež. odbornik A. Jakončič, ki je ob enem predsedoval zborovanju. Po kratkem poročilu, ki ga je podal pripravljalni odbor,

vršila se je precej živahna volitev. Izvoljeni so bili sledeči gospodje: Predsednikom Anton Jakončič, veleposestnik in dež. poslanec v Gorici s 164 glasovi, prvim podpredsednikom dr. Alojzij Franko, velep. in odvetnik v Gorici s 162 glasovi. Tajnikom je izvoljen France Kocijančič, velep. v Podgori s 150 glasovi. Odborniki so: Klančič Anton, velep. in župan v Podgori, Pavletič Josip, velep. v Gaberjah, Klavžar Ernest, dež. tajnik v pok. v Gorici, Mervic Josip, posestnik v Št. Petru. Savnig Ivan, velep. v Biljah, Figl Rudolf, velep. v Pevmi, Mozetič Anton, velep. v Solkanu, Ličen Maks, velep. v Rihenbergu, Obljubek France, velep., župan v Krasnem, Zucchiati Anton, velep., župan v Medani, Ukmar Maks, velep. v Avberju, Kovač Ignac, velep., župan v Ajdovščini, Kozem Anton, posest., župan v Prvačini, Vrtovec Andrej, posest., podžupan v Tolminu, Kosmač Anton, posest., župan v Cerknem. Pregleovalcema računov sta izvoljena Ivan Pirjevec, c. kr. računski svetnik v Gorici, in Felks Kovačič, odv. kand. v Gorici. Gosp. Blazij Grča, župnik in dež. posl. v Šempasu in gosp. Ernest Klavžar dež. tajnik v pok. v Gorici nista dobila absolutne večine glasov za drugega predsednika, zato se je zborovanje nadaljevalo popoldne. Pri popoldanskem glasovanju bil je izvoljen podpredsednikom gosp. Grča, ki se je pa odpovedal na korist gosp. Klavžarja. Da bi vladala v društvu sloga, odpovedal se je tudi ta, nakar je bil izvoljen drugim podpredsednikom gosp. Viljem Dominko, vodja slov. kmetijske šole v Gorici.

Upajmo, da bodo ti gospodje napeli vse svoje moči, da dobijo društvu ono veljavo, ki mu pritiče.

Nato se je potrdil proračun za tekoče leto in se sprejel „Prim. Gospodar“ kot društveno glasilo.

Pri raznih predlogih oglasil se je gosp. nadučitelj Medvešček in stavil predlog, naj se naprosi vlado, da bo dajala one podpore, ki so namenjene slovenskemu delu dežele in so se dajale prej potom c. kr. kmetijske družbe, od sedaj naprej potom „Goriškega kmetijskega društva“. To je bilo enoglasno sprejeto. Gosp. Ernest Klavžar je predlagal nato, da se zaprosi c. kr. kmetijsko ministerstvo, naj posreduje pri c. kr. finančnem ministerstvu, da odtegne to novo odredbo, ki jo je izdalo gledé kuhanja žgajja iz smokev, ker so s to naredbo naši kmetovalci po Brdih, po Vipavskem in po Krasu hudo oškodovani. Bila je

živahna debata, v katero so posegnili gg. Medvešček, Jakončič, dr. Franko, Prinčič in Vodopivec. Klavžarjev predlog se je enoglasno sprejel, nakar je predsednik zahvalivši se za podeljeno mu čast, zborovanje zaključil.

Sprejem v kmetijsko šolo. — Na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole v Gorici se začne s početkom novembra meseca t. l. nov dvoletni tečaj. Deželni odbor je dovolil za dvoletni tečaj 1905-1907 15 prostih mest za mladeniče, ki so doma iz Goriško-Gradiške. Prošnje za sprejem je doposlati vodstvu slov. oddelka deželne kmetijske šole v Gorici do 20. oktobra t. l. Da se mladenič sprejme v šolo, je treba dokazati: *a)* da so stariši ali varuh zadovoljni, da vstopi v šolo. Zato ima podpisati prosilčevo prošnjo oče ali pa varuh; *b)* da je prosilec dovršil 16. leto, kar ima dokazati s krstnim listom. Le če je kedo telesno posebno krepak, sprejme se tudi po dovršenem petnajstem letu, če ga vodja, kateremu se ima osebno predstaviti, prej nego prošnjo vloži za sprejem, sposobnega spozna; *c)* da je lepega nravnega vedenja, kar ima dokazati s spričevalom ondotnega županstva; *d)* da je telesno sposoben izvrševati navadna kmetijska dela, kar ima dokazati s zdravniškim spričevalom; *e)* da je dovršil ljudsko šolo z dobrim uspehom, kar ima dokazati s zadnjim šolskim spričevalom; *f)* da je dovolj izobražen, kar ima dokazati s sprejemnim izpitom; *g)* prosilci za prosto mesto morajo dokazati z ubožnim listom, da so sinovi ubogih starišev. Prošnje morajo biti kolekovane s kolekom ene krone. Dijaki s prostim mestom dobivajo hrano in stanovanje brezplačno. Sprejmejo se tudi plačujoči učenci, ti pa morajo priložiti prošnji, poleg od *a* do *g* navedenih dokazov tudi izjavo starišev ali varuha, da se obvežejo plačevati za učenca 20 kron za hrano v predplačnih mesečnih obrokih. Tudi plačujoči učenci dobivajo stanovanje brezplačno. Vsi sprejeti učenci morajo bivati v zavodu, zato imajo prinesiti s seboj: vsaj 2 para rjuh, 1 par prevlek za vzglavje, 2 para spodnjih hlač, 2 navadni in 2 boljši srajci, 6 parov nogavic, 6 žepnih rut, 2 obrisalki, par boljših in par močnih čevljev, jedno vsakdanjo in jedno praznično obleko. Za snaženje perila mora vsaki sam skrbeti. Učenci (štipendijsti) s prostim mestom, kateri bi hoteli izstopiti iz šole brez tehtnega uzroka (t. j. ne radi bolezni, vojaščine ali družinskih razmer)

pred končanim tečajem, morajo povrniti vse dotlej nastale stroške za hrano. Teoretičen pouk obsega naslednje: Prvo leto: spisje, računstvo geometrija in risanje, zemljepisje, fizika, kemija, živalstvo, rudinstvo, rastlinstvo, splošno kmetijstvo, čebelarja in sviloreja. Drugo leto: spisje, računstvo, zemljemerstvo in risanje, posebna rastlinogoja, živinoreja, živinozdravstvo, kletarstvo, trtoreja, sadjereja, gozdarstvo in vrtnarstvo. Praktične vežbe so vsak dan in v to svrhu ima šola svojo kmetijo na tržaški ulici, veliko 5 hektarov. Na kmetiji se pridelujejo razne poljedelske rastline in tam se nahaja tudi šolsko poslopje, prirejeno kot konvikt in gospodarsko poslopje. Poieg tega zemjišča ima šola travnika 6 hektarov in gozda nekaj nad 1 hektar.

Shod gor. vin. društva v Žabljah bil je precej živahen. H društvu je pristopilo tu okoli 36 udov.

Občni zbor gor. vin. društva se bo vršil v nedeljo, dne 17. t. m. v Prvačini.

Mlekarna v Zavrhku v nakeljskem županstvu pripravila si je prostore ter nabavila potrebno pripravo. V kratkem bo začela delovati.

„**Novi Pčelar**“ imenuje se jako lepa knjiga, ki jo je spisal Št. Bijelič in jo izdalo c. kr. namestništvo v Zadru. Knjiga nosi 129 slik in stane 1 K 50 vin. Dobiva se pri gornjem namestništvu. Novega čebelarja priporočamo tudi našim gospodarjem, osobito s trskim.

Imenik udov Goriškega kmetijskega društva.

Josip Špacapan, pos., opek. Ozeljan	Rajer Evgenij, pos. Šturje
Maks Robič, pos. Rihenberg	Špacapan Jožef, opekarnar Lokavec
Ludvig Čebren, pos., trgovec Rihenberg	Makovec Ivan, pos. Velike Žablje
Štekar Štefan, trgovec Ajdovščina	Godina Danjel, pos. Ajdovščina
Repič France, „ „	Savnik Ivan, r. Matevža, velepos. Bilje
Hrtelj Josip, obrtnik „ „	Nemec Ivan, Janezov, pos. „
Dolenc Avgust, trgovec Ajdovščina	Memec France, „ „
Lokar Artur, c. kr. notar „	Nemec Valentin, „ „
Lokar Vekoslav, pos. „	Nemec Rudolf, „ „
Kaus Josip, c. kr. poštar „	Peric Andrej, „ „
Bratina France, velepos. „	Peric Janez, „ „

Savnik Anton, r. Jožefa pos. Bilje
 Vertovec Jožef, . . .
 Dominko Janez, r. And. . .
 Mozetič France Janezov (Pijavnik), pos. Bilje
 Mervic Josip, pos. Št. Peter
 Ciril Čehovin, ekonom Gor. Branica
 Josip Kosec, župnik Kamnje
 Dr. Ferdinand Terkuč, c. kr. notar Kanal
 Fr. Drufovka, pos. Dornberg
 Dragotin Gilčvert, velepos. Gorica
 Davčna občina Podgora
 . . . Pevma
 . . . Podsabotin
 . . . Št. Maver
 Kocjančič Andrej, velepos. Podgora
 Kocjančič Josip, velepos. Ločnik
 Klančič Anton, velepos., župan Podgora
 Lutman Andrej, pos., župan Štandrež
 Klaužar Anton, . Gorica
 Mozetič Anton, velepos. Solkan
 Anton Gerbec, uradnik Gorica
 Anton Skolaris, pos. Vipolže
 Jerkič Anton, pos., fotograf Gorica
 Furlan France, pos. gost. Kamnje
 Kerševan Ivan, pos. Črniče
 Gor. vinarско društvo Gorica
 Vzajemno podp. društvo za zavarovanje
 goveje živine Gorica
Občina Selo
 Franjo Furlani, pos., c. kr. pošt. kontrolor
 v pok. Prvačina
 Grča Blazij, župnik, dež. posl. Šempas
 Bratina Alojzij, vikar Št. Polaj
 Pavletič Josip, velepos. Gabrije
 Faganelli Ivan, velepos. Miren
 Jakil Andrej, pos., tovarnar Rupa
 Pahor France, pos. Miren
 Breščak Anton, pos. Dobravlje 2
 Stopar Anton, pos. . . 6
 Klavžar Milton, pristav na kmet. šoli
 Gorica
 Klanjšček Franjo, kurat Gor. Tribuša
 Jeretič Anton, trgovec Gorica
 Vodopivec Fran, c. kr. šol. svet. Gorica
 Grželj Jakob, pos. Kamnje
 Lisjak Alojz, pos. Škerbci — Rihenberg

Občina Črntiče

Občina Batuje

Toroš France (Dolnji) pos. Medana
 Pegan-Žvokelj France, velepos. Avber 9
 Germek Alfonz, pos. . . 15
 Makuž Josip, župnik . . .
 Kos Ivan, pos. . . 5
 Turk Dominik, pos. . . 30
 Bole France, . . . 13
 Turk Leopold, . . Gradnje 5 — .
 Orel Jožef, . . . 4 .
 Orel Alojz, . . . 3 .
 Fabjan Anton, . . . 10 .
 Orel Alojz, . . Ponikve 5 .
 Ukmar Ivan, . . . 10 .
 Orel Karl . . . 17 .
 Gulič Fran, . . . 23 .
 Gec Alojz, . . . 9 .
 Pegan Ivan, . . . 11 .
 Zlobec Jakob, . . . 6 .
 Jogan Alojz, . . . 21 .
 Fabjan Fran, . . . 25 .
 Zlobec Fran, . . . 30 .
 Germek Alojzij, . . trg. Dobravlje —
 Tomaj
 Germek Fran, pos. Dobravlje — Tomaj
 Orel Leopold, . . .
 Turk Anton, . . Šepulje .
 Čefuta Jakob, . . .
 Macarol Anton . . . gost. . .
 Černe Emil, velepos. Tomaj
 Černe Anton, pos. . .
 Šonc Anton, . . .
 Vran Jožef, . . .
 Sila Matija, dekan . . .
 Občina Tomaj
 Vinarsko društvo Tomaj
 Delak Jakob, pos., trg. Štorje
 Vran Anton, pos. Kazlje
Dr. Tuma Henrik, odvetnik, deželni
 poslanec Gorica
 Vin. in sadj. društvo za Brda v Gorici
 Dr. Podgornik Dragotin, odv. kand. Gorica
 Levpušček Josip, ...
 Ferfolja Josip, c. kr. not. kand. . .
 Saunig Nace, pos., trg. . .
 (Dalje pride.)

Na Primorskem največa zaloga
lesene in lončene robe

je ona
Mihe Kozman-a

v Gorici (Raštelj št. 27., nasproti lekarni).

Tu dobiš n. pr. vsakovrstne grablje, ročaje za kose, brente za grozdje in one za škropilnice, vinske sodčke, beriglice, škafe, golide, nečke, samokolnice, lesene lopate, sita, rešeta, košare fine in one za razpošiljatev sadja, kroglj., slamnate klobuke, metle, ribeže, stolice, lonce, skle e, krožnike itd. itd. vse kar rabimo na kmetiji.

Priporoča se našim gospodarjem in gospodinjam.

Globe Mlekarske naprave

kakor tudi vse stroje in priprave za **prevažanje** mleka, **napravo** masla, si a itd. zalaga v najboljših izdelkih

Društvo Globe - Separator

DUNAJ XVI/2, Neymyergasse št. 17.

Zahtevajo naj se ceniki. ooo
Zastopniki se lèčeje povsod.

V varstvo proti škodljivcem sadnih in vrtnih nasadov. Sadne in vrtné škropilnice „**Majhen čudež**“, ki se lahko nosijo, vozijo, se gonijo z roko ali s vprego.

Škropilnice proti peronospori „Austria“. Razpršilnik za žveplo „Vindobona“. Spricalka za žvepleni ogljik „Kober“. Samodelujoč razpršilnik „Ideal“. M M M M M M M M
Priprave so zavarovane s patentom in so se nagradile na razstavah in konkurenčnih zbirkah s prvimi darili.

Prodaja s polnim jamstvom

FRAN NECHVILE, DUNAJ, V/I Margaretenstrasse 98.

tovarna vinarских priprav, kletarskih strojev in želežnlne. M M M M M M M M

Pristni

Alfa-Laval

so gledé trajnosti,
zmožnosti in čistega
posnemanja

posnemaalniki

NEDOSEŽNI.

Nad pol milijona posnemaalnikov v rabi in z nad 600
prvih nagrad odlikovani.

Ceniki brezplačno in prosto poštnine.

Akcijska družba

ALFA SEPARATOR
PRAGA * DUNAJ

Tvornica najboljših mlekarških
strojev in priprav.

Zastopniki se povsod iščejo. *

Najboljše stiskalnice za vino

Stiskalnica za vino.

in OLJKE so naše stiskalnice „HERRUL“

najnovjšega in najboljšega sestavaz dvojnima in nepretrganima pritiskalom; zagamejo najboljše delovanje, ki prekaša vse druge stiskalnice; hidravlična stiskalnica, najboljše avtomatične patentno-„SYPHONIA“ ki delujejo same vane škropilnice od sebe, ne da bi jih bilo treba goniti. Plugi, mlinci za grozdje, sadje in oljke. Bobkalnice za grozdje. Vinogradski plugi. Sušilnice za sadje in druge vegetalne, življenske in mineralne pridelke. Stiskalnice za seno, slamo itd. na roko. Mlatilnice za žito, čistilnice, rošetalnice. Slamoreznice, ročni mlinci za žito v razni velikosti in vsi drugi stroji za poljedelstvo. Ispedejo in prodaja z jamstvom kot pooblastnost najnoveje, izborne izkušene, kot najboljše pripoznane in odlikovane sestavi

Ph. Mayfart & Co

tovarna za poljedelske in vinske stroje na DUNAJU, II. Taborstrasse št. 71.

Automat. škropilnica.

Odlikovani v vseh državah sveta z nad 500 zlatimi in srebrnimi kolajnamimi. Cenik s podobami in mnogostevilna pohvalna pisma. — Razprodajalci in zastopniki se iščejo povsodi, kjer še nismo zastopani.

SAUNIG & DEKLEVA

v Gorici, magistratna ulica št. 1.

Največja zaloga šivalnih strojev, tudi za vezanje (rekamiranje), dvo-koles, slamoreznic in mlačnih posnemalnikov (centrifug). *

Prodaja se tudi proti plačevanju na obroke!

Denar prihrani

kdor kupi izdelovljeno pohištvo pri

ANTON BREŠČAK

Gorica, Gosposka ulica št. 14
 (Via Signori)

kateri ima v zalogi najboljšo izbero pohištva vseh slogov, za vsaki stan, priprostega in najfinerejega izdelka. Različno pohištvo iz železa, podobe na šipe in platno, ogledala, žime in platno.

Lastna delavnica za tapecirano pohištvo.

Cene brez konkurence.

Daje se tudi na obroke.